

KRITERIJI PROCJENE RIZIKA ZA ODABIR GOSPODARSTVA/KLAONICE GDJE ĆE SE UZETI UZORAK ZA DPMR

A. Podaci o prethodnim nesukladnim/sumnjivim nalazima uzetim u istim objektima/ gospodarstvima:

1. Objekti (gospodarstva)/životinje na klaonicama koje potječu s objekata (gospodarstava) na kojima je utvrđen nesukladan nalaz kod uzorka uzetog tijekom DPMR-a = ++++;
2. Objekti (gospodarstva)/životinje na klaonicama koje potječu s objekata (gospodarstava) na kojima je utvrđen nesukladan nalaz na rezidue veterinarskih lijekova kod uzorka uzetog za potrebe nekog drugog službenog plana monitoringa i/ili tijekom druge vrste službenog uzorkovanja = ++++;
3. Objekti (gospodarstva)/životinje na klaonicama koje potječu s objekata (gospodarstava) na kojima se ne vodi evidencija o liječenju životinja na objektu = ++;
4. Objekti (gospodarstva) na kojima je utvrđen nesukladan nalaz na rezidue veterinarskih lijekova kod uzorka uzetog tijekom monitoringa mlijeka = ++;
5. Temeljem informacije da se na objektu (gospodarstvu) koriste zabranjeni veterinarski lijekovi ili da se veterinarski lijekovi ne primjenjuju na propisani način = ++;
6. Objekti (gospodarstva) /životinje koje pripadaju najvišoj kategoriji rizika označene su s najviše +.

B. Podaci o veličini i vrsti proizvodnje

U višu kategoriju rizika uvrštavaju se objekti (gospodarstva/ uzgajališta/ klaonice/ rasjekavaonice/ sortirnice jaja/ punionice meda) koji:

1. imaju veliku proizvodnju

- a) klaonice/ rasjekavaonice prema kategorizaciji navedenoj u Pravilniku o pristojbama i naknadama za financiranje provedbe službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti („Narodne novine“ br. 123/2022, 38/23, 107/24, 128/24);
- b) gospodarstva/ uzgajališta/ lovišta tj. ona koja imaju više od 20 uvjetnih grla iste vrste životinja;

2. u proizvodnji koriste veterinarske lijekove;

3. nabavljaju i/ili proizvode ljekovitu hranu i/ili gotovu hranu za životinje;

4. imaju intenzivni proces proizvodnje (npr. rjeđe se odabire gospodarstvo koje se bavi ekološkim uzgojem, koje drži mali broj raznih vrsta životinja, gdje se životinje drže slobodno ili gdje se životinje ne hrane smjesama itd.)

5. mijenjaju dobavljače ili životinje kupuju na sajmovima od više dobavljača (klaonice i rasjekavaonice).

C. Podaci o veličini i vrsti tržišta

U višu kategoriju rizika spadaju objekti koji:

1. proizvode stavljaju na šire tržište – izvan područja županije;
2. koji snabdijevaju osjetljiviju populaciju ljudi (npr. bolnice, dječje vrtiće, škole itd.).

KRITERIJI ZA ODABIR CILJANOG UZORKA

Za Plan 1, uzorci se uzimaju ciljano tj. odabire se objekt (gospodarstvo)/životinja (ovisno o njenoj pasmini, dobi, spolu i načinu uzgoja) kod koje je najveća mogućnost pronalaska tražene grupe rezidua. Ovakav odabir uzorka naziva se ciljanim.

A. Kriteriji za odabir ciljanog uzorka na gospodarstvu/ ribogojilištu

Na objektima (gospodarstvima/ribogojilištima) se uzimaju uzorci samo za tvari iz grupe A, tj. tvari koje imaju anabolički učinak i zabranjene tvari.

Odabir objekta (gospodarstva) na kojem će se uzorkovati, mora se temeljiti na prethodno navedenoj procjeni rizika i sakupljenim raspoloživim informacijama o tom objektu (koje se temelje na poznavanju lokalnih prilika) ili na temelju bilo kojih drugih relevantnih podataka, kao što su sustav tova, pasmina ili spol životinja, dostupnih u bazama podataka Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Kod dolaska na objekt ovlaštena osoba zadužena za uzimanje uzorka treba provjeriti da li se pravilno i redovito vodi evidenciju o liječenju i karenciji.

Ukoliko se hrana za životinje nabavlja iz mješavica treba provjeriti sljedivost nabavljene hrane.

Osoba zadužena za uzimanje uzorka posebnu pažnju treba posvetiti odabiru životinje od koje će uzeti traženi uzorak. Prilikom uzorkovanja procjenjuju se sve životinje na objektu (gospodarstvu) s posebnom pažnjom na sljedeće:

- znakove koji upućuju na primjenu farmakoloških djelatnih tvari,
- sekundarne spolne karakteristike,
- promjene ponašanja,
- isti stupanj razvoja kod skupine životinja različitih pasmina/kategorija,
- životinje dobre tjelesne građe i s malo masnog tkiva.

Ukoliko se pronađu takve životinje od njih treba uzeti uzorak.

Međutim kada na gospodarstvu nema takvih životinja odabiru se one kod kojih je najveća mogućnost pronalaska tražene tvari uzimajući u obzir dob i spol životinja.

B. Kriteriji za odabir ciljanog uzorka u objektima - klaonicama/rasjekavaonicama

U objektima- klaonicama/rasjekavaonicama, uzimaju se uzorci za tvari iz skupine A i B.

Nakon primjene procjene rizika za odabir objekta u kojem će se uzeti uzorak potrebno je za odabir životinje od koje će se uzeti ciljani uzorak primijeniti sljedeće kriterije:

- podaci o proizvođaču, te načinu uzgoja životinja,
- spol, starost i vrsta životinje,
- znakovi koji upućuju na uporabu farmakoloških djelatnih tvari,
- uobičajena praksa koja se odnosi na primjenu određenih farmakoloških djelatnih tvari s obzirom na način uzgoja.

Pri uzimanju uzorka treba nastojati izbjegavati višekratno uzorkovanje kod istog proizvođača kao i od istog gospodarstva porijekla.

Prije odabira životinje, potrebno je izvršiti ante-mortem i post-mortem pregled.

Uzorak se uzima kada u oba pregleda nisu nađene nepravilnosti ili se na njih ne može posumnjati tj. kada su trup životinje i njeni organi označeni higijenski ispravnim.

Ukoliko se prilikom pregleda utvrdi da postoje životinje koje imaju ubodne rane, otekline ili bilo koje druge znakove (npr. pneumonije, mastitise, otečene zglobove itd) koji mogu upućivati da su životinje liječene, takve životinje se proglašavaju **sumnjivima**. Od tih životinja treba **uzeti uzorak po Zapisniku serije B i zadržati trup životinje do dospijeca rezultata analize**.

KRITERIJI ZA ODABIR SUMNJIVOG UZORKA

Sumnjivi uzorak je:

A. nakon dobivenih nesukladnih rezultata utvrđenih **na uzorku uzetom** u skladu s strategijom uzorkovanja **za potrebe DPMR-a**.

B. kada veterinarski inspektor tijekom provođenja nasumičnih službenih kontrola koje provodi

- (a) u bilo kojoj fazi proizvodnje, uskladištenja i distribucije hrane za životinje;
- (b) tijekom uzgoja i držanja životinja i proizvodnje, uskladištenja i prometa proizvoda životinjskoga podrijetla obuhvaćenih DPMR-om

posumnja na zlouporabe tvari iz grupe A (npr. otkrije zabranjene tvari ili proizvode koji se primjenjuju na životinjama u svrhu toga ili nedopuštenoga liječenja), **kao i u slučaju pozitivnih rezultata predmetnih kontrola**, tada odabire i uzima sumnjivi uzorak.

C. kada službeni veterinar na klaonici:

1. posumnja ili posjeduje dokaze da su životinje podvrgnute nedopuštenom liječenju ili su im davane nedopuštene tvari ili proizvodi tada mora:

- a) organizirati odvojeno klanje od životinja iz drugih serija koje dolaze u klaonicu;
- b) zaplijeniti trupove i iznutrice i obaviti sve postupke uzorkovanja potrebne za otkrivanje navedenih tvari;

2. posumnja ili posjeduje dokaze da su životinje liječene odobrenim tvarima, ali do vremena obavljanja klanja nije protekla propisana karenција, tada od tih životinja treba uzeti uzorak.

Tako uzeti uzorak je sumnjivi uzorak.

POSTAVLJANJE OPRAVDANE SUMNJA ZA NEZAKONITO KORIŠTENJE LIJEKOVA:

A) kod živih životinja:

- kada pokazuju sekundarne seksualne karakteristike (razvitak kreste, bradavica i dr.);
- kada se ne mogu smiriti;
- kada pokazuju promjene u ponašanju (stalno mukanje ili agresivnost);
- kada su podjednako razvijene u grupi koja se sastoji od različitih pasmina - kod goveda;
- kada su dobre građe s malo masnog tkiva;
- kada pokazuju znakove hiperestezije i/ili tahikardije.

B) u klaonici:

1. **da se nije pošivala karencija lijeka** ukoliko životinje pokazuju:

a) **ante-mortem** = znakove nedavne bolesti (kašalj, pojačano lučenje sluzi,; poteškoće kod disanja, šepavost, dehidracija, znakovi traume), slabe životinje, životinje koje su manje nego uobičajeno za svoju pasminu i dob, apatične, jako uzbuđene životinje, životinje koje imaju promjene na koži (podignuta dlaka, suha koža, alopecija i dr.)

b) **post-mortem** = lezije vitalnih organa (pluća, jetre, bubrega) ili zglobova; znakovi promjena na pripadajućim limfnim čvorovima; drugi opći simptomi (edemi, neprirodna boja mesa –pre svijetla, meso suho); mastitisi; vidljivi znakovi od uboda injekcija (modrice ili gubitak pigmentacije, otekline, neugodan miris - kod tetraciklina);

2. **da je životinja bila tretirana zabranjenim lijekovima** ukoliko kod životinja pronađemo:

- implantate;
- neuobičajeno mjesto injekcije ili na mjestu injekcije ostatke uljne otopine;
- povećanu štitnu žlijezdu;
- ozljede na ušima ili repu.

3. **da su životinje tretirane promotorima rasta kada se nađu:**

a) **ante-mortem** = neuobičajeno veliki volumen abdomena (pendulus abdomena); promjene na koži, alopecija; edemi u ekstremitetima, retencija vode; nenormalna količina urina u boksu; životinje koje su vrlo dobrog gojnog stanja za svoju pasminu, dob i spol:

- na moguće korištenje beta agonista upućuju = životinje kod kojih je muskulatura neuobičajeno dobro razvijena za njihovu pasminu, spol i dob
- na moguće korištenje hormona upućuju = mužjaci čiji su testisi abnormalno nerazvijeni za njihovu pasminu i dob; ženke kod kojih je mliječna žlijezda abnormalno povećana i iz koje se cijedi mlijeko;

b) **post-mortem** = da su kod više životinja s istog gospodarstva mokraćni mjehuri puni urina u kojima se katkad može naći pijesak ili kamenci; oštećenje bubrega; povećana propusnost krvožilnog sustava koja se očituje edemima:

- na korištenje hormona ukazuju = jako razvijena mamarna žlijezda, povećana količina perirenalne masnoće kod mužjaka i ženki, mužjaci s neuobičajeno slabo razvijenim testisima za svoju pasminu i dob, mjesta uboda injekcija ili implantata, tekućine ili peleta;
- na korištenje beta agonista ukazuju = neuobičajeno dobro razvijena muskulatura trupova za pasminu, dob i spol životinja; trupovi kod kojih je neuobičajeno mala količina masnoće pogotovo u interkostalnim mišićima i u dijafragmalnom mišiću, i u perirenalnoj i subkutanoj masnoći.

Trupovi i/ili životinje od kojih je uzet **sumnjiv uzorak** treba **ZADRŽATI** dok se ne dobije rezultat tražene analize.